

DIPTERA VAN ZUID-LIMBURG. IV.

door BR. THEOWALD

Onder het materiaal, dat ik dit jaar uit Limburg toegezonden kreeg, bevonden zich weer verschillende interessante soorten. Evenals vorige jaren wil ik daar een en ander over meedelen. Mijn hartelijke dank aan Br. Arnoud te Heerlen en de Heer R. Geurts te Echt, die mij het materiaal verschaften en een deel ervan aan mij afstonden.

DIPTERA NEMATOCERA (muggen).

LIRIOPEIDAE (= Ptychopteridae):

Van deze familie komt één geslacht in Nederland voor. Hiervan heb ik reeds verschillende jaren van meerdere zijden materiaal mogen ontvangen. Bij determinatie hiervan bleek dat wij alle West-Europese soorten inlands mogen noemen. Twee soorten n.l., die tot nog toe in Nederland onbekend waren, bleken in enkele exemplaren tussen het uit Limburg ontvangen materiaal aanwezig te zijn.

In de Naamlijst van 1851 vermeldde v. d. Wulp en Snellen van Vollenhoven uit het geslacht *Liriope* twee soorten: *contaminata* L. en *albimana* Fabr..

In de Nieuwe Naamlijst van 1859 is dit aantal tot vier vermeerderd: v. d. Wulp noemt twee nieuwe soorten voor ons fauna-gebied n.l. *lacustus* Mg en *scutellaris* Hfmg. In de Nieuwe Naamlijst van v. d. Wulp en de Meijere (1898) worden dezelfde vier soorten vermeld.

Tonnoir beschrijft in 1919 als n.sp. *minuta*. Het blijkt dan dat het Nederlandse *scutellaris*-materiaal tot deze nieuwe soort gerekend moet worden, zodat de Meijere in het vierde supplement op zijn Naamlijst van 1898 *scutellaris* schrapt en hiervoor in de plaats *minuta* Tonnoir in de lijst opneemt. Als f.n.sp. neemt hij nog op *paludosa* Mg, waarvan hij een ♀ heeft ontvangen uit de collectie v. d. Brandt (Venlo). Dit ♀ exemplaar is nog in de collectie de Meijere aanwezig. Het is echter niet zeker of het wel *paludosa* Mg is. Later ontving de Meijere echter nog twee ♂♂ uit Vaals, die met zekerheid tot deze soort gerekend moeten worden.

Sinds het verschijnen van het vierde supplement op de Naamlijst (1928) zijn er geen f.n.sp. meer vermeld, zodat er totaal vijf van de zeven

West-Europese soorten hier in Nederland bekend waren.

Het doet mij genoegen thans te kunnen meedelen, dat ook de beide nog niet bekende soorten hier in Nederland gevonden zijn en wel beide in Limburg.

Het zijn de volgende species:

Liriope scutellaris Meigen. Ditmaal de echte *scutellaris*! Heerlen, Caumerdal 13-IV-1954. 1 ♂, leg. Br. Arnoud.

Liriope longicauda Tonnoir. Epen (Z.L.) 16-6-1954, 2 ♂♂, leg. Br. Arnoud.

Onze soorten uit het genus *Liriope* komen voor in Centraal- en Noord-Europa. Uit het Mediterrane gebied heb ik geen vermeldingen gevonden. In het Noorden zijn ze te vinden tot in Midden-Zweden. Niet al deze soorten komen in het West-Europese gebied even veelvuldig voor.

L. contaminata L. is overal gewoon. Ook in Nederland is zij zeer veelvuldig en overal verspreid te vinden.

L. albimana Fabr. is ook in het hele verspreidingsgebied gewoon.

L. lacustris Mg komt ook weer in het hele gebied voor, maar is overal tamelijk zeldzaam. In Nederland is deze soort alleen bekend van Bunde, Mook en Eygelshoven.

L. minuta Tonn. is in Denemarken gewoon, meer naar het Zuiden echter tamelijk zeldzaam en in Frankrijk nog helemaal onbekend. Waarschijnlijk hoort deze soort meer in het noordelijk deel van het verspreidingsgebied van dit genus thuis. In Nederland zijn een tamelijk groot aantal vindplaatsen bekend, die over het hele land (voor zover bezocht!) verspreid liggen.

L. paludosa Mg is overal zeldzaam. De enige Nederlandse vindplaats is Vaals.

L. scutellaris Mg is overal tamelijk zeldzaam. Ze schijnt in Denemarken te ontbreken. In Nederland is Heerlen de enige vindplaats.

L. longicauda Tonn. is in Denemarken en Engeland zeldzaam en naar het Zuiden blijft deze soort toch nog tamelijk zeldzaam. De eerste Nederlandse exemplaren zijn afkomstig uit Epen (Z.L.)

Voor de ♀♀ van de verschillende soorten uit dit genus bestaat nog geen determinatietabel. De ♂♂ zijn heel goed te determineren op de genitaliën. Goede afbeeldingen hiervan geeft vooral Freeman (1950).

Fig. 1. *Liriopidae contaminata* L.Fig. 2. *Liriopidae longicaula* Tonnoir (naar Séguy, 1925).

Met een tabel, waarmee men alleen de gewone soorten op naam kan brengen, echter uit kan maken op kenmerken, die met de loupe zijn waar te nemen, of men iets bijzonders gevangen heeft, wil ik deze opmerkingen over het geslacht *Liriopidae* besluiten.

1. Zijden van de thorax zwart met zilverglans 2
Zijden van de thorax glanzend zwart..... 4
2. Rs ongeveer viermaal zolang als r-m (fig. 1),
vleugels donker gevlekt, donkere vlek aan de
vleugelbasis *contaminata*
Rs korter, soms minder dan tweemaal zolang
als r-m (fig. 2), vleugels niet zo donker ge-
vlekt, geen vlek aan de vleugelbasis 3
3. Eerste tarslid van de derde poot lichtgeel
tot wit, thorax weinig glanzend... *albimana*
Eerste tarslid van de derde poot donker,
thorax glanzend, vleugels bijna ongevlekt
..... *scutellaris*, *minuta*.
4. Abdomen volledig zwart, zelfs geen aandui-
ding van gele banden *paludosa*
Abdomen duidelijk (of minder duidelijk) met
gele banden *longicauda*, *lacustris*.

TIPULIDAE.

Niet alleen door het verzamelen van *imagines* kan men een gebied goed leren kennen wat de *Tipuliden*-fauna betreft, ook het verzamelen van larven helpt daar aan mee. Er zijn soorten, waar

van de *imagines* misschien niet opvallen, of weinig vliegen, of soms zeer laat in het jaar vliegen en om dergelijke redenen zelden gevangen worden. Bij het kweken van larvenmateriaal uit een bepaald gebied verschijnen er dan soms soorten, die men er helemaal niet van kende. Zo kweekte Br. Arnoud uit larven, die hij te Kerkrade verzameld had *Tipula staegei* Nielsen (e.l. X-1954). Deze soort is slechts van enkele vindplaatsen in Nederland bekend. Deze liggen alle in het Gooi en op de Utrechtse heuvelrij. Slechts één exemplaar was bekend uit Limburg en wel uit Venlo (Coll. v. d. Brandt). Toch moet deze soort in Limburg wel meer voorkomen, daar ze uit larven, die niet ver van de grens uit België afkomstig waren, in aantal gekweekt is.

Van verschillende soorten ontving ik *imagines*. De volgende soorten zijn wel interessant:

- T. montium* Egger — (Wylre, 11-VIII-1954; Gulpen 21-VIII-1954, leg. Br. Arnoud). Van deze soort bevinden zich totaal nog 6 exemplaren in Nederlandse verzamelingen, waarvan er vier afkomstig zijn uit Limburg.
- T. couckeii* Tonnoir — (Gulpen, 30-VIII-1954, leg. Br. Arnoud). Van deze soort zijn in Nederland totaal vijf exemplaren gevangen op drie verschillende vindplaatsen.
- T. ygerburgi* Edwards — (Eygelsheven, VII-1954, leg. Br. Arnoud). Dit is de tweede vindplaats in Nederland en de vijfde op het Europese vasteland (Spanje, Frankrijk, Duitsland elk een vindplaats).

DIPTERA BRACHYCERA (vliegen).

SYRPHIDAE:

Pyrophæna rosarum Fabricius (Eygelsheven 24-VII-1954, leg. Br. Arnoud). Deze soort is over heel Europa en een deel van Noord-Amerika verspreid. In Nederland zijn nog niet veel vangsten ervan bekend. Ze schijnt in een moerassig milieu thuis te horen.

Microdon eggeri Mik (Vijlen 7-V-1952, leg. Br. Arnoud). De larven van de verschillende soorten uit het genus *Microdon* worden gevonden in mieren nesten. Ze schijnen veel te lijken op kleine naaktslakken en volgens Sack (1930) zijn zij ook meermalen als slakken be-

schreven. *M. eggeri* is in Nederland slechts enkele malen gevangen.

Doros conopeus Fabricius (Bemelen 12-VI-1952 leg. Br. Arnoud). Het is een grote vlieg die veel lijkt op een wesp, echter ook heel veel weg heeft van *Conopidae* uit het geslacht *Physocephala* en mijns inziens daar makkelijk mee verward kan worden. Voor Nederland weer een minder gewone verschijning.

Cerioides conopoides L. (Terwinselen 5-VI-1952 leg. Br. Arnoud; Echt 5-VI-1953 leg. R. Geurts). Linnaeus heeft in de naam reeds de grote overeenkomst met bepaalde *Conopidae* aangegeven. Ook deze soort lijkt veel op vormen uit het genus *Physocephala*. In Nederland behoort zij tot de zeldzame soorten, meer naar het Oosten en het Zuiden schijnt zij veelvuldiger voor te komen.

DORYLAIDAE:

In 1950 was door de Heer R. Geurts te Echt een exemplaar gevangen van *Nephrocerus flavicornis* Zetterstedt. Hiervan heb ik toen medegedeeld, dat dit het eerste exemplaar van deze soort en zelfs van het genus was, dat in Nederland gevangen was. Wanneer wij echter de oudere Naamlijsten van *Diptera* doorzien, vinden wij aangegeven, dat in 1855 door v. Eyndhoven op de Brederie te Empe (bij Zutphen) ook een exemplaar gevangen is. Deze soort komt het laatst voor op de Naamlijst van 1898 en wordt daarna niet meer genoemd. In de verzameling van de Meijere te Amsterdam, waarin alle oude verzamelingen zijn opgenomen is deze soort ook niet aanwezig. Het is dus niet uit te maken, of het exemplaar op een of andere wijze verloren is gegaan of dat deze naamgeving op een verkeerde determinatie berust heeft. In elk geval is het voorkomen ervan in Nederland thans zeker.

In 1953 is de Heer Geurts zo gelukkig geweest een tweede soort uit dit genus te vangen (Echt, 20-V-1953). Het is *N. scutellatus* Macquart. Hiermee zijn dus de voornaamste soorten uit dit genus ook uit Nederland bekend.

CLUSIIDAE:

Br. Arnoud kweekte een exemplaar van *Clusiodes ruficollis* Meigen (Heerlen, 2-IV-1954). Deze soort was nog onbekend uit Nederland.

ANTHOMYIDAE:

Van *Fannia coracina* Loew werd door de Heer R. Geurts een ♂ exemplaar gevangen te Echt (9-IV-1954). Ook van deze soort was uit Nederland geen opgave bekend.

LARVAEVORIDAE (= Tachinidae):

Allophora hemiptera Fabricius: een ♂ exemplaar werd gevangen door de Heer R. Geurts (Echt, 3-VII-1954). Het is een grote fraai gekleurde vlieg, waarvan de ontwikkeling nog slecht bekend is. In ons land is zij zeldzaam, meer naar het Oosten schijnt zij meer voor te komen. In 1946 werd door de Heer G. van Rossum een ♀ exemplaar gevangen te Kootwijk en in 1947 door de Heer P. H. van Doesburg een ♂ exemplaar te Baarn (Ent. Ber. XII p. 233 en 446, 1948).

Genus Lucilia: Ook dit jaar ontving ik uit Limburg weer veel materiaal uit dit genus. Aan de gegevens, die ik vorig jaar in dit tijdschrift bekend maakte, kan ik nog het volgende toevoegen: *L. bufonivora* Moniz blijkt in de omgeving van Echt een tamelijk gewone verschijning te zijn. Van deze soort ontving ik een aantal exemplaren van de Heer Geurts (Maart, Juni, Juli, Augustus). Ook van *L. regalis* Meigen ontving ik een exemplaar uit Echt, zodat deze soort niet beperkt blijkt tot het uiterste Zuiden van Limburg.

Literatuur:

- FREEMAN, P.: Ptychopteridae in: Handbooks for the Identification of British Insects. Diptera 2, pp. 73-77, London, 1950.
 NIELSEN, P.: De danske Arter af Slægten Ptychoptera, in: Afh. og medd. Flora og Fauna, Sikkeborg, Bd. I, 16-19, 1921.
 SEGUY, E.: Faune de France 12, 7-17, 1925.

Februari 1955,
 Stadhouderskade 60, Amsterdam, Z.